

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з наукової роботи
Дніпровського національного
університету імені Олеся Гончара

Олег МАРЕНКОВ

2026 р.

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Балійчука Владислава Анатолійовича «Феномен солідаризму: проактивні стратегії і практики в контексті українського суспільства», представлені на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 054 Соціологія

Витяг

з протоколу № 2 міжкафедрального наукового семінару
факультету суспільних наук і міжнародних відносин
Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара
від 09 березня 2026 року

ПРИСУТНІ: Усі члени міжкафедрального наукового семінару.

ГОЛОВУЮЧИЙ: д-р політ. наук, проф., декан факультету суспільних наук і міжнародних відносин Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара **Кривошеїн В.В.** (23.00.01 – теорія та історія політичної науки).

СЕКРЕТАР: канд. філос. наук, доц., доцент кафедри філософії Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара **Вершина В.А.** (09.00.05 – історія філософії).

Присутні: д-р політ. наук, проф. **Кривошеїн В.В.**; канд. філос. наук, доц. **Вершина В.А.**; канд. соціол. наук, доц. **Бойко В.А.**; д-р філос. наук, канд. соціол. наук, доц. **Бродецька Ю.Ю.**; канд. політ. наук, доц. **Головко І.К.**; д-р політ. наук, проф. **Іщенко І.В.**; д-р філос.н., проф. **Окороков В.Б.**; д-р філос. наук, проф. **Павлова Т.С.**; канд. політ. наук, доц. **Петров П.Г.**; д-р політ. наук, проф. **Ставченко С.В.**; д-р філос. наук, канд. соціол. наук, доц. **Ходус О.В.**; д-р філос. наук, доц. **Шаталович О.М.**; канд. політ. наук, доц. **Щербак В.М.**; канд. соціол. наук, доц. **Гудзенко О.З.**; канд. іст. наук, доц. **Легеза С.В.**

Запрошені: Балійчук В.А. (здобувач).

Порядок денний: розгляд і обговорення дисертаційної роботи

Балійчука Владислава А., представлені на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 054 Соціологія.

Тема дисертації: «Феномен солідаризму: проактивні стратегії і практики в контексті українського суспільства», яка затверджена Вченою радою Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара 01.12.2022 р. (протокол № 4).

Науковий керівник: Ходус Олена Володимирівна, д-р філос. наук, проф.

Підготовка здобувача третього рівня вищої освіти здійснюється за акредитованою освітньо-науковою програмою «Соціологія» зі спеціальності 054 Соціологія (Сертифікат про акредитацію освітньої програми № 16423, дійсний до 24 червня 2026 р.)

СЛУХАЛИ:

Обговорення дисертації аспіранта 4-го року навчання Балійчука Владислава Анатолійовича на тему: «Феномен солідаризму: проактивні стратегії і практики в контексті українського суспільства», поданої на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 054 Соціологія.

Перевірку на плагіат здійснювала комісія у складі: канд. філос. наук, доц., доцент кафедри філософії Вершина В.А.; канд. політ. наук, доц., доцент кафедри міжнародних відносин Петров П.Г.; аспірант Бойко В.В. За результатами перевірки дисертаційної роботи на плагіат програмою «Strike Plagiarism» зроблено висновок: дисертаційна робота Балійчука В.А. має високий рівень унікальності (96,7 %) і може бути допущена до захисту.

Роботу було розглянуто двома фаховими-експертами: **Гудзенко О.З.**, канд. соціол. наук, доц., доцент кафедри політології, соціології та публічного управління; **Легеза С.В.**, канд. іст. наук, доц., доцент кафедри політології, соціології та публічного управління.

Робота виконана на 244 сторінках і містить такі складові частини: анотація, зміст, вступ, основна частина, висновки, список використаної літератури, додатки.

Для викладення основних положень дисертації, що розглядається, слово надається аспіранту Балійчуку В.А. Будь-ласка, регламент виступу – до 20 хвилин.

Аспірант Балійчук В.А.:

Шановний головуючий, шановні члени міжкафедрального семінару!

Представляю дисертаційне дослідження на тему: «**Феномен солідаризму: проактивні стратегії і практики в контексті українського суспільства**». Науковий керівник – доктор філософських наук, професор Ходус Олена Володимирівна.

Актуальність теми обумовлена тим, що сучасні суспільства функціонують в умовах високої невизначеності та кризових трансформацій. Солідарність в Україні дедалі більше набуває проактивного характеру, виходячи за межі простого реагування на кризу. Для соціологічної науки постала необхідність розмежувати

традиційну активність як реакцію на події та проактивність як стратегічну орієнтацію.

Метою роботи є соціологічна концептуалізація соціокультурних характеристик, механізмів й модусів реконфігурації прагматики солідаризму як реляційного феномену мережевої соціальності й гетерогенної агентності.

Реалізація мети забезпечується виконанням таких **завдань**:

- окреслити евристичний потенціал класичних і сучасних соціологічних теорій для теоретичної експлікації та уточнення змістовних меж концепту “солідаризм” у сучасному соціологічному дискурсі;
- визначити зміни у структурі та механізмах солідаризації, пов’язані з переходом від традиційних інституційно регульованих до сучасних мережево-плинних форм горизонтальної взаємодії;
- обґрунтувати методологічні засади аналізу солідаризму в контексті його процесуальної динаміки та мережевої організації соціальної взаємодії;
- охарактеризувати інфраструктурні функції цифрових платформ у відтворенні і масштабуванні солідаризаційних практик;
- зафіксувати домінантні дискурсивні наративи солідарності в медійному просторі соціальних мереж;
- визначити форми прояву агентності і мотиваційні механізми формування проактивних стратегій солідаризації у волонтерських практиках (від участі до ініціювання та створення спільнот);
- охарактеризувати принципи організації та логіку функціонування гібридних спільнот у контексті мережевої соціальності;
- зазначити символічні механізми репрезентації та перформативні практики солідаризації у контексті конструювання і відтворення спільного символічного порядку;
- обґрунтувати проактивність як модус соціальної агентності, спрямований на ініціювання взаємодії, формування нових соціальних конфігурацій та інституціоналізацію практик солідаризму в умовах воєнної реальності.

Об’єктом дослідження є феномен солідаризму як прагматичний механізм с(від)творення соціального порядку.

Предмет дослідження є проактивні стратегії, агентнісні практики й форми прояву солідаризму (спільнот) в сучасному українському суспільстві.

Теоретико-методологічний інструментарій дисертації охоплює широкий спектр наукових підходів. Методологічною основою є загальнонауковий діалектичний підхід у поєднанні з комплексом загальнонаукових і спеціальних соціологічних методів. Теоретичну базу дослідження складають праці класиків соціологічної думки (О. Конт, Г. Спенсер, Е. Дюркгейм, Т. Парсонс); концепція неотрибалізму та афективних спільнот М. Маффесолі; теорія мобільностей Дж. Уррі; концепція «плинної сучасності» З. Баумана; концепція соціальної довіри та культурної травми П. Штомпки. Для аналізу мережевих форм солідаризації

використано акторно-мережеву теорію Б. Латура, теорію мережевого суспільства М. Кастельса та ідеї М. Маклюєна щодо медіа як середовища соціальної взаємодії. Також залучено праці українських дослідників – О. Балакіревої, М. Шульги, Є. Головахи, О. Резника, О. Куценко та інших.

Емпіричну основу дослідження становлять три самостійні дослідження: контент-аналіз понад 62 тисяч дописів у Telegram-каналах (фінальна вибірка — 10 215 повідомлень); дев'ять глибинних інтерв'ю з волонтерами, опрацьованих за допомогою програми «MAXQDA»; загальнонаціональне опитування методом CATI (грудень 2025 р., n=1009, похибка $\pm 3,1\%$).

Наукова новизна дослідження одержаних результатів полягає в теоретичному переосмисленні солідаризму в реляційній логіці мережевої соціальності та визначені проактивної соціальної агентності як КЛЮЧОВОГО механізму емерджентного формування соціального порядку в модусі спільнодій.

Вперше:

– обґрунтовано інтегрований теоретичний підхід до розуміння солідаризму у якості реляційного феномену конфігурації мережевих взаємодій гетерогенних актантів, що формується внаслідок проактивної агентності;

– здійснено концептуалізацію понять «солідаризм», «мережева солідарність» та «проактивність» шляхом їх інтерпретації у реляційному і мережево-агентнісному вимірі, що акцентує здатність соціальних акторів до ініціювання взаємодії та формування нових мережевих конфігурацій координації солідарних практик;

– розроблено аналітичну модель відтворення солідаризму в логіці мережевої соціальності, яка поєднує інфраструктурний (цифрові платформи), агентнісний (проактивні стратегії і волонтерські практики) та символічно-комунікативний (символічні і перформативні форми) рівні.

Удосконалено:

– теоретичні уявлення про трансформацію форм солідаризації через обґрунтування переходу від інституційно регульованих ієрархічних моделей до мережевих, плинних і гібридних форм взаємодії;

– підходи до аналізу цифрових платформ шляхом розкриття їх функцій як соціально-комунікаційної інфраструктури координації, мобілізації та масштабування солідаризаційних практик;

– інтерпретацію волонтерства як простору диференційованих рівнів агентності – від реактивної участі до проактивного ініціювання та створення спільнот.

Набули подальшого розвитку:

– визначення ролі медійного дискурсу у формуванні домінантних наративів солідарності та їх впливу на мобілізаційний потенціал мережевої взаємодії;

– уявлення про гібридні спільноти як соціальні конфігурації, що поєднують онлайн- та офлайн-взаємодію та забезпечують стійкість мережевих форм солідаризму;

– розуміння символічних і перформативних практик солідаризації як механізмів конструювання інтерсуб'єктивного символічного порядку, підтримання колективної ідентичності та легітимації практик спільноти.

Особлива увага в дисертації приділена емпіричній верифікації теоретичних положень. Достовірність висновків забезпечувалась комплексною триетапною методикою. На першому етапі проведено контент-аналіз понад 62 тисяч дописів у Telegram-каналах, з яких до фінальної вибірки увійшли 10 215 релевантних повідомлень. Аналізувалися п'ять референтних каналів, диференційованих за типом агентності: інституційні медіа («UkraineNow»), громадські фонди («Повернись живим») та лідери думок («Sternenko», «ТрухаДніпро»). Контент-аналіз зафіксував пріоритетність практичної реалізації солідарності – збору коштів та медіазвітництва, що перетворює цифрову комунікацію на простір реальної мобілізації ресурсів.

На другому етапі проведено дев'ять глибинних інтерв'ю з акторами, що мають різні траєкторії залучення – від довоєнних професіоналів до тих, хто став активістом після початку повномасштабного вторгнення. Обробка текстів здійснювалась у програмі «MAXQDA». Виявлено внутрішні мотивації та зафіксовано перехід від реактивної участі до стратегічного ініціювання нових мереж.

Третім етапом стало загальнонаціональне опитування методом САТІ (грудень 2025 р., n=1009, похибка $\pm 3,1\%$), що репрезентує доросле населення України. Результати зафіксували асиметрію: надзвичайно високу локальну ідентичність при низькій інституційній довірі, що пояснює перевагу персоналізованих донатів над державними механізмами підтримки.

Важливим результатом є концептуалізація феномену «солідарності-видимості» – режиму, де спільність підтримується через публічні жести, меми та звіти. На прикладі кейсу «Картонкового майдану» доведено, що для мережевої солідарності фіксація дії (фото, репост) є онтологічною умовою її існування.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що сформульовані у дисертації висновки, положення та рекомендації можуть бути використані:

– у науково-дослідній діяльності для подальших досліджень проблем соціальної солідарності, мережевої соціальності, громадянської активності, волонтерських практик та трансформацій соціальної взаємодії в умовах криз і воєнних викликів;

– в освітньому процесі закладів вищої освіти під час розроблення та викладання навчальних дисциплін із соціології, зокрема курсів «Соціологія соціальних процесів», «Соціологія громадянського суспільства», «Соціологія комунікацій», «Соціологія цифрового суспільства», а також при підготовці навчально-методичних матеріалів, курсових і кваліфікаційних робіт;

– у практичній діяльності органів державної влади та місцевого

самоврядування для розроблення програм підтримки громадянської активності, волонтерських ініціатив і розвитку горизонтальної взаємодії в громадах;

– у сфері стратегічних комунікацій органів державної влади для ефективного формування медіативних наративів солідарності та посилення мобілізаційного потенціалу публічної комунікації в умовах соціальних криз і воєнної реальності.

Апробація результатів дослідження обговорювалася на засіданнях кафедри політології, соціології та публічного управління факультету суспільних наук і міжнародних відносин Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара, а також були оприлюднені на: VIII Всеукраїнській науково-практичній конференції з міжнародною участю «Придніпровські соціологічні читання» (м. Дніпро, 6 жовтня 2023 року); IX Всеукраїнській науково-практичній конференції з міжнародною участю «Придніпровські соціологічні читання» (м. Дніпро, 18 жовтня 2024 року); X Всеукраїнській науково-практичній конференції «Придніпровські соціологічні читання» (м. Дніпро, 4 грудня 2025 року).

Публікації. За темою дисертації опубліковано 7 наукових праць: 4 статті у фахових виданнях України, з яких одна у співавторстві та 3 тези доповідей на конференціях.

Дякую за увагу!

ЗАПИТАННЯ ТА ВІДПОВІДІ

Д-р політ. наук, проф. Ставченко С.В.: Чим проактивна солідарність відрізняється від альтруїзму, взаємодопомоги та громадянської участі?

Аспірант Балійчук В.А.: Альтруїзм – це індивідуальна моральна установка без мережевого виміру. Взаємодопомога має симетричний реактивний характер («ти мені – я тобі»). Громадянська участь реалізується через інституційні механізми в межах політичної системи. Проактивна солідарність є гібридною і неформальною – вона створює власні інфраструктури, координує великі групи через цифрові платформи та спрямована на стратегічне випередження ризиків, а не лише реагування на кризу.

Д-р філос. наук, канд. соціол. наук, доц. Бродецька Ю.Ю.: Дайте робоче визначення понять «солідарність» і «солідаризм». Поясніть, як у роботі застосовуються поняття «прагматичний механізм» та «реляційний феномен».

Аспірант Балійчук В.А.: Солідарність – стан соціальної взаємності та єдності між людьми. Солідаризм – ширша категорія, практичний механізм соціальної мобілізації і самоорганізації, де взаємозалежність індивідів є основою соціального порядку. Як прагматичний механізм – це технологія соціальної дії, де кожен внесок (донат, репост) має конкретну вартість і очікуваний результат. Як реляційний феномен – солідаризм існує лише у відносинах між людьми та цифровими акторами (Telegram, Monobank), виникає як емерджентний ефект

мережевої взаємодії і зникає без неї.

Канд. соціол. наук, доц. Гудзенко О.З.: Чи є принципова відмінність між традиційною інституційною солідарністю та мережевою? Як ви зафіксували цю відмінність на емпіричному рівні?

Аспірант Балійчук В.А.: Класична солідарність ґрунтується на ієрархіях, регулюється згори, є стабільною та локальною – це солідарність-належність. Мережева виникає горизонтально і спонтанно, має плинний характер, потребує цифрової фіксації (репости, звіти, фото) для масштабування – це солідарність-зв'язок. Тут діють не тільки люди, а ще й цифрові актанти (платформи, алгоритми). 90% респондентів залучались до практик солідаризації від початку повномасштабного вторгнення; також зафіксовано зниження волонтерської активності за останній час.

Головуючий, д-р політ. наук, проф. Кривошеїн В.В.: У презентації нечітко сформульовано наукову новизну. Озвучте, будь ласка, пункти, які ви визначаєте як «вперше».

Аспірант Балійчук В.А.: Вперше концептуалізовано феномен солідаризму як багатовимірне явище на перетині індивідуальної агентності, цифрових інфраструктур та афективних режимів в умовах війни. Обґрунтовано перехід від реактивної до проактивної солідарності. Виявлено та класифіковано модуси солідаризації: проактивності, солідарності-видимості та транзакційний. Доведено гібридну природу солідаризму через нерозривний зв'язок людських акторів і нелюдських актантів. Емпірично верифіковано механізм відтворення солідарності на основі контент-аналізу, глибинних інтерв'ю та кількісного опитування. Вдосконалено методологічну рамку шляхом синтезу реляційної соціології та акторно-мережевої теорії.

ВИСТУП НАУКОВОГО КЕРІВНИКА:

Д-р філос. наук, канд. соціол. наук, доц. Ходус О.В.: Тематика дисертаційного дослідження є значущою і в теоретичному, і в практичному вимірі – особливо в контексті трансформацій, які переживає українське суспільство в умовах війни й цифровізації. Інноваційним у методологічному плані є фокус дисертанта: солідаризм трактується як практики самоздійснення – колективні або індивідуальні, вкрай ситуативні – саме цим пояснюється відмова від категорії комунітарності (проактивна солідарність не передбачає жодного відчуття спільноти – достатньо спільної проблеми чи інтересу). Беззаперечною перевагою є серйозна емпірична база – автор є практикуючим соціологом, і це відчувається в роботі. З урахуванням наявності наукової новизни та обґрунтованих висновків наукового керівник підтримує дисертацію і просить рекомендувати її до захисту.

ВИСНОВКИ ФАХІВЦІВ-РЕЦЕНЗЕНТІВ:

Канд. соціол. наук, доц. Гудзенко О.З.: Дисертаційна робота присвячена актуальній проблематиці осмислення солідаризму в умовах війни та цифровізації, звернення до якої є своєчасним і виправданим. До беззаперечних переваг належать: значний теоретичний зміст, вдала спроба інтегрувати класичну соціологічну традицію із сучасними підходами (акторно-мережева теорія, реляційна соціологія, теорія мережевого суспільства), оригінальна трирівнева аналітична модель, підкріплена трьома самостійними емпіричними дослідженнями; автор поєднує макро-, мезо- та мікрорівень аналізу, що є безумовною перевагою роботи. Зауваження: понятійна перенавантаженість тексту – категорії солідаризм, солідарність, мережева солідарність, гетерогенна агентність використовуються подекуди без чіткого розмежування; недостатньо обґрунтовано перехід між двома значеннями терміна «солідаризм» як історичної доктрини та аналітичного конструкту; текст фіксує переважно позитивний вектор солідаризації без належної уваги до її амбівалентності – виключення, нерівномірності доступу, виснаження волонтерських мереж та символічного тиску. Рекомендує дисертацію до захисту.

Канд. іст. наук, доц. Легеза С.В.: Робота справляє позитивне враження завдяки органічному поєднанню теоретичності і практичності – дисертант чітко розуміє зв'язок між теоретичним підходом, інструментарієм та емпіричними результатами. Практикуючий соціологічний досвід автора є беззаперечною перевагою. Позитивно оцінює те, що за класичну основу (солідарність за Дюркгеймом) взято перевірені теорії, які при цьому адаптовано до сучасних змінних умов. Зауваження: розділ 1.2 подекуди дублює розділ 1.1 – замість опису реальних соціальних змін переходить до опису їх сприйняття в теоретичних схемах; варто розширити саме реальний соціальний контекст. Також робота зосереджена переважно на тих формах солідаризації, що підтримують державний курс, тоді як за кадром залишаються опозиційні, низові та деструктивні форми солідаризму (включно з антидержавними практиками в соціальних мережах) – це перспективний напрям для подальших досліджень. Рекомендує дисертацію до захисту.

В ОБГОВОРЕННІ ДИСЕРТАЦІЇ БАЛІЙЧУКА В.А. ВЗЯЛИ УЧАСТЬ:

Головуючий, д-р політ. наук, проф. Кривошеїн В.В. підкреслив міждисциплінарний характер теми та її значущість для широкого кола представників соціального і гуманітарного знання. Відзначив ґрунтовну теоретичну основу дисертації та вагомий емпіричний здобуток здобувача – три самостійні дослідження. Висловив підтримку дисертаційної роботи і рекомендував її до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

Науковий керівник, д-р філос. наук, проф. Ходус О.В. у своєму виступі підкреслила теоретичну й практичну значущість дисертаційного дослідження, особливо в контексті трансформацій, які переживає українське суспільство в умовах війни й цифровізації. Відзначила інноваційність методологічного підходу – трактування солідаризму як практик самоздійснення, що пояснює відмову від категорії комунітарності. Як беззаперечну перевагу виділила серйозну емпіричну базу дослідження. Рекомендувала дисертацію до захисту.

Рецензенти:

Канд. соціол. наук, доц. Гудзенко О.З. відзначила актуальність теми та вдалу спробу інтегрувати класичну соціологічну традицію із сучасними підходами – акторно-мережевою теорією та реляційною соціологією. Особливо позитивно оцінила оригінальну тривірневу аналітичну модель, підкріплену трьома самостійними емпіричними дослідженнями. Висловила зауваження щодо понятійної перенавантаженості тексту та недостатньої уваги до амбівалентності солідаризації. Рекомендувала дисертацію до захисту.

Канд. іст. наук, доц. Легеза С.В. у своїй рецензії позитивно оцінив органічне поєднання теоретичності і практичності роботи, а також адаптацію класичних теорій до сучасних умов. Відзначив високий рівень емпіричної складової як беззаперечну перевагу. Висловив зауваження щодо часткового дублювання розділів 1.1 і 1.2 та зосередженості роботи переважно на формах солідаризації, що підтримують державний курс, залишаючи поза увагою опозиційні та низові форми. Рекомендував дисертацію до захисту.

ВИСНОВОК

Актуальність теми дисертації. Дисертаційне дослідження присвячене вивченню феномену солідаризму в сучасному українському суспільстві в умовах збройного конфлікту та прискореної цифровізації. За таких обставин феномен солідаризму постає не лише як нормативна цінність чи моральний принцип, а як практичний ресурс відтворення суспільних відносин – через проактивні стратегії і практики самоорганізації, що виходять за межі ситуативного реагування на кризу і трансформуються у сталі моделі соціальної поведінки.

Для українського суспільства ця проблематика має особливу значущість в умовах пролонгованої російсько-української війни й необхідності мобілізації внутрішніх соціальних ресурсів. На онтологічному рівні солідаризм функціонує як практичний механізм самоорганізації в умовах тривалої кризи; на гносеологічному – наявні теоретико-методологічні підходи виявляються недостатніми для пояснення проактивних, мережевих і гібридних форм солідаризації. Саме тому перед соціологічною наукою постає принципове завдання – концептуалізувати механізми солідаризму, роль цифрових платформ у мобілізації громадян, специфіку волонтерських практик та наративів солідарності в медіапросторі задля формування практичних стратегій підтримки соціальної згуртованості в умовах війни та повоєнного відновлення.

Затвердження теми та плану дисертації. Тема дисертації затверджена на засіданні Вченої Ради Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара, протокол № 4 від 01.12.2022 р. Науковим керівником призначено Ходус Олену Володимирівну, д-р філос. наук, проф. кафедри політології, соціології та публічного управління.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертація виконана на кафедрі політології, соціології та публічного управління Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара, відповідно до плану науково-дослідних робіт кафедри, в межах наукових тем: «Українське суспільство в умовах цифрової трансформації: виклики, тенденції, можливості» (№ держреєстрації 0122U001290), «Особливості формування сталої (консолідованої) демократії в Україні: теоретико-методологічний, політико-інституційний та політико-комунікаційний виміри» (№ держреєстрації 0122U001332), «Держава й інститути громадянського суспільства: нові реалії взаємодії, фактори партнерства та перспективи розвитку в Україні» (виконується з 2025 р.), а також відповідно до Переліку пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок на період до 31 грудня року, наступного після припинення або скасування воєнного стану в Україні, затверджених постановою Кабінету Міністрів України № 476 від 30.04.2024 р.; Стратегії національної безпеки України, затвердженої Указом Президента України від 14.09.2020 р. №392/2020; Стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15.05.2013 р. № 386-р.

Публікації та особистий внесок здобувача. Постановка і вирішення всього комплексу завдань та публікація результатів дослідження здійснені автором самостійно. Основні положення, висновки й рекомендації дисертації апробовано на науково-практичних заходах: VIII, IX та X Всеукраїнських науково-практичних конференціях з міжнародною участю «Придніпровські соціологічні читання» (Дніпро, 2023, 2024, 2025 рр.).

Результати дисертації висвітлено у 7 публікаціях, із них: 4 – у виданнях, які входять до переліку наукових фахових видань України, 3 – у тезах / матеріалах доповідей на науково-практичних заходах.

Наукова новизна отриманих результатів. Вперше концептуалізовано феномен солідаризму як реляційний феномен проактивної агентності; розроблено трирівневу аналітичну модель (інфраструктурний, агентнісний та символічний рівні); виявлено та класифіковано модули солідаризації (проактивності, солідарності-видимості та транзакційний); емпірично доведено інфраструктурну роль Telegram як соціотехнічного медіатора; вдосконалено методологічну рамку шляхом синтезу реляційної соціології та акторно-мережевої теорії.

Практичне значення отриманих результатів дослідження полягає у можливості використання запропонованих моделей для розробки стратегій соціальної згуртованості, прогнозування динаміки волонтерських рухів та

вдосконалення комунікації між державою і мережевими спільнотами у повоєнний період.

Список публікацій здобувача за темою дисертації

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації

1. Балійчук В. А. Феномен солідаризму в сучасній українській науці. *Збірник наукових праць «Соціальні технології: актуальні проблеми теорії та практики»*. 2023. С. 8–16. DOI: <https://doi.org/10.32782/2707-9147.2023.99.1>.
2. Кривошеїн В., Денисенко Д., Балійчук В. Зміни в системі цінностей громадян України зі статусом внутрішньо переміщених осіб. *Науково-теоретичний альманах «Грані»*, 27 (2), 2024. С. 101–108. DOI: <https://doi.org/10.15421/172437>.
3. Балійчук В. А. Концепт солідаризму в соціологічному дискурсі цифрової соціальності. *Epistemological Studies in Philosophy, Social and Political Sciences*, 2025, 8 (1). С. 153–159. DOI: <https://doi.org/10.15421/342519>.
4. Балійчук В. А. Перформативні та символічні форми мережевої солідаризації: від офлайн-присутності до цифрової реплікації. *Науково-теоретичний альманах Грані*, № 29 (1), 2026. 244-252. DOI: <https://doi.org/10.15421/172681>

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

1. Балійчук В. А. Концепція солідаризму у фокусі соціально-гуманітарного знання. *Збірка матеріалів VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Придніпровські соціологічні читання»* (м. Дніпро, 6 жовтня 2023 р.) / відповідальний за випуск, проф. В. В. Кривошеїн. Дніпро: Видавничо-поліграфічний дім «Формат А+», 2023. С. 88–93.
2. Балійчук В. А. Деякі аспекти соціальної згуртованості українців: результати кількісного дослідження в прифронтових областях України. *Збірка матеріалів IX Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Придніпровські соціологічні читання»* (м. Дніпро, 18 жовтня 2024 р.) / відповідальний за випуск, проф. В. В. Кривошеїн. Дніпро: Видавничо-поліграфічний дім «Формат А+», 2024. С. 54–57.
3. Балійчук В.А. Акторно-мережева методологія в аналізі сучасних форм солідаризму. *Збірка матеріалів X Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Придніпровські соціологічні читання»* (м. Дніпро, 4 грудня 2025 року). відповідальний за випуск, професор В.В. Кривошеїн. Дніпро: Видавничо-поліграфічний дім «Формат А+», 2025. С. 108-111

На підставі заслуховування та обговорення доповіді Балійчука Владислава Анатолійовича про основні положення дисертаційної роботи, питань та відповідей на них

УХВАЛИЛИ:

1. Підготовлена аспірантом Балійчуком Владиславом Анатолійовичем дисертація є завершеною науковою працею, в якій отримані нові науково обґрунтовані результати, що розв'язують конкретне наукове завдання у галузі соціології. Дисертація відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів № 44 від 12.01.2022 р. (в редакції 01.01.2024 р.) та може бути винесена на розгляд Вченої ради Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара для розгляду питання про утворення спеціалізованої вченої ради для разового публічного захисту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 054 Соціологія.

2. Рекомендувати дисертаційну роботу Балійчука В.А. на тему «Феномен солідаризму: проактивні стратегії і практики в контексті українського суспільства» до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 054 Соціологія.

3. Клопотати перед Вченою радою університету розглянути питання про створення спеціалізованої вченої ради для проведення разового захисту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 054 Соціологія у такому складі:

ВІДОМОСТІ

про членів спеціалізованої вченої ради для разового захисту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 054 – Соціологія аспіранта Балійчука Владислава Анатолійовича на тему: «Феномен солідаризму: проактивні стратегії і практики в контексті українського суспільства» у Дніпровському національному університеті імені Олеся Гончара, Міністерство освіти і науки України, м. Дніпро, пр. Науки, 72, тел. (056) 374-98-43

№ з/п	Прізвище, ім'я, по батькові	Місце основної роботи, підпорядкування, посада	Науковий ступінь, шифр, назва спеціальності, за якою захищена дисертація, рік присудження	Вчене звання (за спеціальністю, кафедрою), рік присвоєння	Наукові публікації, опубліковані за останні п'ять років, за науковим напрямом, за яким підготовлено дисертацію здобувача
1	2	3	4	5	6
1.	Ніколенко Вадим Вікторович (голова)	Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара Міністерства освіти і науки України, професор кафедри політології, соціології та публічного управління	доктор соціологічних наук, 22.00.01 – теорія та історія соціології, 2015, Україна	доцент (по кафедрі соціології), 2011 р., Україна	<p>1. Ніколенко В. В. Чинники соціальних змін у Франції наприкінці XVIII століття: соціологічний вимір. <i>Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія Соціологічні дослідження сучасного суспільстві: методологія, теорія, методи.</i> 2024. Вип. 53. С. 17-27. (фахове видання, категорія Б) DOI: https://doi.org/10.26565/227-6521-2024-53-02.</p> <p>2. Ніколенко В., Гудзенко О. Культурний капітал і соціальна система та їх значення для (пост)модернізації українського суспільства. <i>Епістемологічні дослідження в філософії, соціальних і політичних науках.</i> 2025. Т. 8 (2). С. 131-138. (фахове видання, категорія Б) DOI: https://doi.org/10.15421/342550.</p> <p>3. Nikolenko V. Some Aspects of Food Security/Insecurity of Ukrainian Society: The</p>

1	2	3	4	5	6
					Socio-Economic Dimension. <i>Folklore</i> (Estonia). 2025. Vol. 95. P. 237-250. (Scopus) DOI: https://doi.org/10.7592/FEJF2025.95.n01 .
2.	Гудзенко Олеся Зеновіївна (рецензент)	Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара Міністерства освіти і науки України, доцент кафедри політології, соціології та публічного управління	кандидат соціологічних наук, 22.00.01 – теорія та історія соціології, 29.01.2012 р., Україна	доцент (по кафедрі соціології), 2015 р., Україна	1. Гудзенко О., Лєгеза С. Медіаграмотність як структурний компонент сучасних soft skills. <i>Епістемологічні дослідження в філософії, соціальних і політичних науках</i> . 2025. Т. 8 (1). С. 178-185. (фахове видання, категорія Б) DOI: https://doi.org/10.15421/342521 . 2. Ніколенко В., Гудзенко О. Культурний капітал і соціальна система та їх значення для (пост)модернізації українського суспільства. <i>Епістемологічні дослідження в філософії, соціальних і політичних науках</i> . 2025. Т. 8 (2). С. 131-138. (фахове видання, категорія Б) DOI: https://doi.org/10.15421/342550 . 3. Гудзенко О.З., Кімлик Р.С. Онлайн-активізм у процесах самоорганізації українців в умовах воєнного стану. <i>Габітус</i> . 2025. Вип. 78, т. 2. С. 9-14. (фахове видання, категорія Б) DOI: https://doi.org/10.32782/hbts.78.2.1 .

1	2	3	4	5	6
3.	Легеза Сергій Валерійович (рецензент)	Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара Міністерства освіти і науки України, доцент кафедри політології, соціології та публічного управління	кандидат історичних наук, 07.00.06 – історіографія, джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни, 09.12.1998 р., Україна	доцент (по кафедрі теорії та історії соціології), 2004 р., Україна	<p>1. Легеза С.В. Мова війни та миру: український фендом на шляху до самоідентифікації. <i>Епістемологічні дослідження в філософії, соціальних і політичних науках</i>. 2024. Т. 7 (1). С. 157-171. (фахове видання, категорія Б) DOI: https://doi.org/10.15421/342427.</p> <p>2. Легеза С. Трансформація фендому в епоху цифрових технологій: сталість, пам'ять, зміни. <i>Українське суспільство в умовах цифрових трансформацій: виклики, тенденції, можливості</i>: монографія / за заг. ред. В.В. Кривошеїна, О.В. Ходус. Дніпро: Інновація, 2024. С. 430-458. (розділ монографії). DOI: https://doi.org/10.15421/342477.</p> <p>3. Гудзенко О., Легеза С. Медіаграмотність як структурний компонент сучасних soft skills. <i>Епістемологічні дослідження в філософії, соціальних і політичних науках</i>. 2025. Т. 8 (1). С. 178-185. (фахове видання, категорія Б) DOI: https://doi.org/10.15421/342521.</p>
4.	Лобанова Алла Степанівна (опонент)	Криворізький державний педагогічний університет	доктор соціологічних наук, 22.00.04 – спеціальні та	професор (по кафедрі соціології), 2007 р.,	1. Лобанова А.С., Туленков М.В. Російсько-українська війна як об'єкт

1	2	3	4	5	6
		Міністерства освіти і науки України, професор кафедри соціології та соціальної роботи	галузеві соціології, 2005 р., Україна	Україна	<p>соціологічної рефлексії. <i>Український соціологічний журнал</i>. 2022 (Опубліковано 30.11.2022). Вип. 28. С. 26-36. (фахове видання категорії Б). DOI: https://doi.org/10.26565/2077-5105-2022-28-03. URL: https://periodicals.karazin.ua/usocjour/issue/view/1445/2072..</p> <p>2. Лобанова А.С., Орел В.І. Дарування як соціальний феномен: витоки, сутність, зміст, сучасні вияви. <i>Актуальні проблеми філософії та соціології</i>. 2025. Вип. 54. С. 104-111. (фахове видання категорії Б). DOI: https://doi.org/10.32782/apfs.v054.2025.16. URL: https://apfs.nuoua.od.ua/archive/54_2025/18.pdf.</p> <p>3. Kalashnikova L. V., Lobanova A. S., Pryhodko O. O. Dynamics of value orientations of the population of Ukraine, Poland, Russia and Belarus (2010–2022): comparative analysis. <i>Current Problems of Philosophy and Sociology</i>. 2023. Vol. 45. Pp. 109-118. (фахове видання категорії Б) URL:</p>

1	2	3	4	5	6
					http://apfs.nuoua.od.ua/archive/45_2023/22.pdf .
5.	Дейнеко Олександра Олександрівна (опонент)	Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна Міністерства освіти і науки України, доцент кафедри прикладної соціології та соціальних комунікацій	кандидат соціологічних наук, 22.00.04 – спеціальні та галузеві соціології, 29.09.2015 р., Україна	-	1. Aasland A., Filippova O., Deineko O. Dimensions of social cohesion in a transitional society: the case of Ukraine. <i>Europe-Asia Studies</i> . 2022. № 75 (3). P. 422-445. (Scopus) DOI: https://doi.org/10.1080/09668136.2022.2136625 . URL: https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/09668136.2022.2136625#abstract 2. Осланд О., Філіппова О., Дейнеко О., Запорожченко Р. Децентралізація, соціальна згуртованість та етнокультурна різноманітність у прикордонних регіонах України. <i>Ідеологія і політика</i> . 2022. № 3 (22). С. 118-140. (Scopus) DOI: https://doi.org/10.36169/227-6068.2022.03.00006 . URL: https://www.ideopol.org/wp-content/uploads/2023/04/%E2%84%963-22-UKR.-Full-text-1.pdf . 3. Deineko O.O. Ukraine, War and Resistance: Reshaping Social Cohesion. <i>Studia Socjologiczne</i> . 2023. № 2 (249). P. 155-177. (Scopus) DOI: https://doi.org/10.24425/st

1	2	3	4	5	6
					s.2023.146173. URL: https://journals.pan.pl/dlibra/publication/146173/edition/127784/content

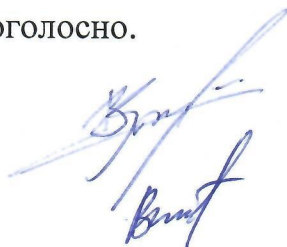
Результати відкритого голосування:

«За» – 15,
«Проти» – немає,
«Утримались» – немає.

Рішення прийнято одногосно.

Головуючий

Секретар

Віталій КРИВОШЕЇН

Вікторія ВЕРШИНА